

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda

w sprawie z odwołania W. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.

o prawo do emerytury pomostowej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych w dniu 24 października 2023 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 24 lutego 2022 r., sygn. akt III AUa 1467/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

[SOP]

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z dnia 24 lutego 2022 r. oddalił apelację wniesioną przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gliwicach z dnia 13 lipca 2021 r., którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 1 marca 2021 r. i przyznano ubezpieczonemu W.C. prawo do emerytury pomostowej, poczynając od dnia 9 lipca 2021 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. wniósł do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 24 lutego 2022 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając naruszenie prawa materialnego, to jest art. 4 pkt 3 ustawy o emeryturach pomostowych, a także § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego dla

pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność tego środka zaskarżenia. Zdaniem skarżącego, orzeczenia Sądu pierwszej i drugiej instancji są dotknięte brakami obejmującymi: brak oceny charakterystyki stanowisk pracy ubezpieczonego, brak podstaw do uznania pracy w PP Żegluga [...] jako pracy w warunkach szczególnych, gdyż nie wiadomo, czy ubezpieczony w pełnym wymiarze czasu pracy pracował w ramach personelu pływającego, a także brak powrotu do pracy wykonywanej przed rozpoczęciem służby wojskowej. Okoliczności te w sposób jednoznaczny - bez konieczności wykładni przepisów wskazanych w zarzutach skargi - wskazują na ich naruszenie przez Sąd drugiej instancji, co winno skutkować zmianą zaskarżonego wyroku. Oczywistość skargi kasacyjnej w stanie faktycznym sprawy jest determinowana także błędnym zakwalifikowaniem, że okres służby wojskowej ubezpieczonego, który nie podjął pracy po odbyciu służby wojskowej u dotychczasowego pracodawcy, jest zaliczony do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Wypada również dodać, iż zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Należy zatem stwierdzić, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym wcześniej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania

skargi przez Sąd Najwyższy. Skarga kasacyjna nie jest bowiem (kolejnym) środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, z uwagi na przeważający w jej charakterze element interesu publicznego. Służy ona kontroli prawidłowości stosowania prawa, nie będąc instrumentem weryfikacji trafności ustaleń faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego orzeczenia.

Wypada także przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym stanowiskiem judykatury skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone tą skargą orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01, OSNAPiUS 2002 nr 20, poz. 494 oraz z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437) i jest możliwe do przyjęcia tylko wówczas, gdy orzeczenie jest niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami prawa (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 1963 r., II CZ 3/63, OSPiKA 1963 nr 11, poz. 286). Powołanie się przez autora skargi kasacyjnej na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje go zatem do przedstawienia wyводу prawnego zmierzającego do wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, co daje podstawy do uznania skargi za oczywiście uzasadnioną, tj. podlegającą uwzględnieniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09, LEX nr 585777 oraz z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 304/09, LEX nr 602695). Innymi słowy, jeżeli skarżący powołuje się na oczywistą zasadność skargi, to powinien zawrzeć w niej wywód prawny, z którego ta oczywista zasadność będzie wynikała. Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2010 r., V CSK 459/09, LEX nr 602638).

Zdaniem Sądu Najwyższego, oceniany w niniejszym postępowaniu wniosek skarżącego nie spełnia wyżej określonych kryteriów. Skarżący zdaje się bowiem nie

dostrzegać, że choć faktycznie Sąd drugiej instancji odmiennie niż Sąd pierwszej instancji ocenił dowody przedstawione w sprawie i uznał, że okres zatrudnienia ubezpieczonego w PP Żegluga [...] od dnia 7 września 1979 r. do dnia 11 kwietnia 1986 r. był okresem pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze na stanowisku marynarza, a ostatnio na stanowisku bosmana, wymienionej w załączniku nr 1, dział VIII, pkt 5 do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze jako praca na statkach żeglugi śródlądowej, to jednak nie ten okres stanowił zasadniczy przedmiot sporu w sprawie. Spór dotyczył wyłącznie spełnienia przez ubezpieczonego warunku legitymowania się 15-letnim okresem pracy w szczególnych warunkach (spełnienie pozostałych ustawowych warunków prawa do emerytury pomostowej nie było przecież przedmiotem sporu, co skarżący potwierdza także w uzasadnieniu swojej skargi kasacyjnej). Skarżący uwzględnił przy tym ubezpieczonemu wynoszący 13 lat, 7 miesięcy i 15 dni okres pracy górniczej jako okres pracy w szczególnych warunkach, w rozumieniu art. 3 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych. W istocie spór w sprawie dotyczył więc jedynie możliwości zaliczenia ubezpieczonemu, na podstawie art. 125 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 1967 r. Nr 44, poz. 220 ze zm.), okresu zasadniczej służby wojskowej do 15-letniego okresu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury pomostowej jako okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach, gdyż po jego zaliczeniu ubezpieczony bez wątpienia wykazałby łączny okres pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 15 lat. Sądy obu instancji zgodnie uznały zaś, że art. 125 ust. 1 ustawy o powszechnym obowiązku obrony, w brzmieniu obowiązującym w czasie, w którym nastąpiło zakończenie odbywania służby wojskowej i podjęcie zatrudnienia, nie nakładał na ubezpieczonego obowiązku powrotu do zakładu pracy, z którego został skierowany do służby wojskowej i w którym musiał świadczyć pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze przed i po zakończeniu służby wojskowej. Dlatego przyjęły, że okres odbytej przez ubezpieczonego czynnej służby wojskowej (zakończony w dniu 8 kwietnia 1986 r.), który po zakończeniu tej służby podjął pracę na stanowisku górniczym pod ziemią w dniu 18

kwietnia 1986 r., winien być traktowany się tak samo, jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlegał zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy górniczej pod ziemią, to należało uwzględnić go także do stażu pracy w szczególnych warunkach wymaganego do nabycia prawa do emerytury pomostowej. Przy czym Sąd drugiej instancji odmiennie niż Sąd pierwszej instancji stanął na stanowisku, że świadczenie to winno zostać przyznane na podstawie art. 4 ustawy o emeryturach pomostowych, ponieważ – co przyznał skarżący – ubezpieczony wykonywał pracę w szczególnych warunkach (jako spawacz) również po dniu 31 grudnia 2008 r.

Przedstawione wyżej rozważania oznaczają zatem, że gdyby nawet przyjąć, że Sąd drugiej instancji niezasadnie uznał okres zatrudnienia ubezpieczonego w PP Żegluga [...] za okres pracy w szczególnych warunkach, to kwestia ta pozostawałaby bez wpływu na ocenę prawidłowości rozstrzygnięcia zawartego w zaskarżonym wyroku. Dlatego, odnosząc się również podnoszonej (choć bardzo lakonicznie) w ocenianym wniosku kwestii błędnego zakwalifikowania okresu służby wojskowej ubezpieczonego jako okresu pracy w szczególnych warunkach, Sąd Najwyższy zauważa, że zaliczalność okresu służby wojskowej do okresu pracy w szczególnych warunkach, w tym pracy górniczej, nie budzi jakichkolwiek wątpliwości w jego orzecznictwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2022 r., I USK 329/21, LEX nr 3340969 i powołane tam liczne przykłady orzecznictwa). Jakichkolwiek wątpliwości nie może budzić także przyjęcie, że praca górnicza, o której mowa w art. 11 ustawy o emeryturach pomostowych, jest pracą w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 tej ustawy (por. trafnie powołany przez Sąd pierwszej instancji wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2020 r., I UK 356/18, OSNP 2021 nr 2, poz. 18). Z kolei art. 125 ust. 1, w brzmieniu adekwatnym w okolicznościach sprawy, stanowił, że pracownikowi, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Przepis ten wyraźnie wiąże więc zaliczalność służby wojskowej z zatrudnieniem podjętym w ciągu 30 dni od zwolnienia ze służby. Jak ustalił zaś Sąd drugiej instancji, ubezpieczony po

zakończeniu służby wojskowej nie podjął pracy u swojego dotychczasowego pracodawcy, to jest w PP Żegluga [...], z którym rozwiązał stosunek pracy w dniu 11 kwietnia 1986 r., lecz od dnia 18 kwietnia 1986 r. podjął zatrudnienie w charakterze górnika-spawacza pod ziemią w kopalni węgla kamiennego. Wymaga zaś podkreślenia, że z mocy art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego wyroku, co oznacza, że w przypadku poddania skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu musiałby uwzględnić te ustalenia przy rozpatrywaniu podniesionych w skardze zarzutów naruszenia prawa materialnego.

Kierując się przedstawionymi motywami, Sąd Najwyższy uznał, że skarżący nie wykazał potrzeby poddania jego skargi kasacyjnej merytorycznemu rozpoznaniu. Dlatego, opierając się na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji postanowienia.

M.G.

[ał]